

**GAOVAN
HAG
AN
DEN
GWER**

BREZHONEG EEUN niv. 2

E brezhoneg eeun

AR C'HORF DINDAN DREID VA ZAD KOZH

Romantig-polis

moulet e stumm ul levrig-godell
gant ur golo skeudennet hag e liv

50 lur ar skouerenn

400 lur an dek skouerenn

Goulenn digant

R. HUON - Roud ar Roc'h, Lannion

C.C.P. 684-08 RENNES

GAOVAN
HAG
AN DEN GWER

**G A O V A N
H A G
A N D E N G W E R**

Iakaet e Brezhoneg Eeun

gant

ROPARZ HEMON

Embannaduriou Douar ar Yaouankiz

Notenn

Ar romant-mañ a zo dezhañ ul lec'h dezhañ e-unan e-mesk romantoù ar roue Arzhur hag an Daol Grenn.

N'eus bet miret anezhañ nemet ur skrid, ur pezh-barzhoniezh saoznek eus ar pevarzekvet kantved, anvet « Sir Gawayne and the Grene Knight ». Ar pezh-barzhoniezh-se, berr a-walc'h, a dalv kalz muioc'h eget an darn vuiañ eus skridoù niverus Danvez Breizh. N'eus bet marteze savet netra kaeroc'h e saozneg a-raok amzer Chaucer.

Arabat krediñ koulskoude n'eus netra heñvel ouzh an istor-mañ, pa gaver istorioù o tennañ dezhañ, kalz pe nebeut, e kontadennou meur a vro, da skouer en Iwerzhon.

Gawayne, Walwen, Walgannus, Walvanus, Gauvain, Gwalchmei, setu aze darn eus an anvioù roet d'an niz eus Arzhur a anvomp amañ Gaovan (diaes-tre en em glevout diwar-benn an aniv reizh da zibab e brezhoneg).

Ar skrid-mañ a heuilh dre vrás ar skrid saoznek, hep bezañ tamm ebet un droidigezh strizh.

GAOVAN HAG AN DEN GWER

AR GOUEL E KAMELOD

Edo ar roue Arzhur e Kamelod da Nedeleg, gantañ meur a aotrou hag a itron hag holl varc'heion (1) an Daol Grenn. Gouelioù bras a oa ganto, ha kan ha dañsoù diouzh an noz. Eno oa ar wazed kalonekañ hag ar merc'hed kaerañ a oa bet gwelet biskoazh. Laouen oant holl, yaouank, eürusañ tud o doa bevet war an douar.

DEIZ AR BLOAZ

Dont a reas deiz kentañ ar bloaz, hag e rejont o gourc'hennou hag e rojont traoù kaer an eil d'egile. Ar merc'hed o doe kalz a blijadur hag a c'hoarzhas forzh, ken na voe poent mont da verennañ.

Ha neuze en em walc'hjont hag ez evezjont ouzh taol, Gwenivar ar rouanez er penn uhelañ, gwisket holl e seiz, koant da welout gant he daoulagad louet-glas.

Arzhur ne felle ket dezhañ debriñ a-raok na vije servijet

(1) marc'heg : den a renk uhel, hag a rae brezel war varc'h.

ar re all, hag eñ laouen evel ur bugel. Kustum oa iveau da c'hortoz a-raok kregiñ gant e verenn ken na vije bet kontet dezhañ un istor eus amzer gwechall, pe na vije deuet ur marc'heg estren da glask en em gannañ gant unan eus e varc'heion.

Eno e oa, azezet e-kichen Gwenivar, ouzh he dorn dehou, Gaovan, ouzh he dorn kleiz, Agravan, o-daou nized d'ar roue. Neuze e voe sonet ar c'herniel ha hejet ar bannielou, ha degaset ar boued war an daol. Ha kement a oa da zebriñ ma ne oa ket lec'h a-walc'h evit an holl bladoù. Pep unan a gemere ar pezh a blije dezhañ, hag e oa gwin ha bier da evañ kement ha ma kared.

AN DEN GWER

Edont gant o fred, pa zegouezhas e toull an nor un den spontus da welout, uheloc'h e vent eget n'eus forzh pe hini a oa eno, ken kreñv ha ken tev, ken hir e izili ha ken bras ma vije bet kemeret evit ur ramz, ha koulskoude ne oa nemet un den. Souezhusañ tra oa e liv, rak gwer e oa.

Gwer oa e zilhad, e borpant koulz hag e vantell, hag iveau e vragoù. Gwer oa e c'houriz, gant mein liv glas outañ. Hag e varc'h a oa gwer iveau, bras ha kreñv, ha diaes da zerc'hel.

zoken evit e vestr.

Iskisoc'h c'hoazh : blev an den a oa gwer, hag ur pezh barv gwer a oa ouzh e elgez, ken stank ha ken gwer hag ur bod-spern. Ar marc'h a oa gwer e voue (2) ha gwer e lost.

An den ne oa gantañ na tog-houarn, na sae-houarn, na skoed. Nemet e talc'he gantañ en un dorn ur brank gwer, hag en egile ur vouc'hal (3) lemm ha pounner, graet e dir, skeudennou glas kizellet enni.

Dont a reas e-barzh ar sal hep diskenn diwar e varc'h hag hep saludiñ den. Ha setu ar c'homzoù kentañ a zeuas digantañ :

« Piv eo ar mestr amañ ? Me a garfe gwelout hennezh ha lavarout ur ger dezhañ. »

Hag e selle a-dro-war-dro ouzh an holl varc'heion, evel pa vije o klask an hini brudetañ.

Ar re all a selle iveau hag a zigore bras o daoulagad. Pezh a denne muiañ o sellou oa liv gwer an den hag e varc'h. Evel-se e choment sioul, hep rannañ ger. Ar sal, ken trouzus arraok, a oa didrouz bremañ, evel pa vije kouezhet ar c'housked en un taol krenn war an holl.

(2) moue : blev ur marc'h war e c'houzoug.

(3) bouc'hal : benveg graet gantañ peurliesañ da faoutañ koad.

Met Arzhur, ar roue yaouank, atav e wad o virviñ, ne voe ket ken souezhet hag ar re all :

« Aotrou, » emezañ, « bezit deuet mat. Me eo ar mestr er c'hastell-mañ, hag Arzhur a reer ac'hanon. Diskennit diwar ho marc'h, me ho ped, ha deuit da zebriñ ganimp. Goude se e lavarot dimp petra a fell deoc'h. »

« Nann, » eme an estren, « n'eo ket da gaout boued on deuet betek amañ. Klevet em eus e oac'h-c'hwi hag ho marc'heion gwellañ tud a zo er bed, ar re furañ, sevenañ ha kalonekañ iveau, ha setu perak on deuet d'ho kwelout. N'ho pet ket aon. Ar brank-mañ a zalc'han em dorn a ziskouez e teuan e peoc'h, ha ne glaskan ket a dabut. Na tog-houarn nag armou ne vankont din er gêr, ma 'm bije klasket brezel. Met mar doc'h ken kalonek ha ma lavarer, e root din ar pezh a c'houlennan. »

« Aotrou, » a respontas Arzhur, « m'hoc'h eus c'hoant en em gannañ e kavot amañ meur a zen darev d'hen ober ganeoc'h. »

« N'eo ket emgann a c'houlennan, » eme an den. « E feiz, war ar bankouù-mañ ne welan nemet bugale n'eus ket c'hoazh a varv war o divjod. N'eus hini ebet en o mesk a vefe evidon. Peogwir emaomp gant gouelioù Nedeleg ha Deiz kentañ ar

Bloaz, n'em eus c'hoant nemet c'hoari. Ma 'z eus unan er sal-mañ hag a zo den, ra gemero va bouc'hal. He reiñ a rin dezhañ a galon vat. Ra zistago un taol ganin. En em astenn a rin war al leur. Met neuze em bo ar gwir iveau da zistagañ un taol gantañ d'am zro. Taol evit taol. Deiz ha bloaz a roin dezhañ d'en em gempenn. Bremañ, grit buan. Gwelomp hag-eñ e vo unan a gredo asantiñ. »

Ma oa chomet ar varc'heion didrouz a-raok, didrousoc'h c'hoazh e chomjont o klevout ar c'homzoù-se. An den a save e benn hag a sonne e vruched war e varc'h, hag a selle outo holl en ur ruilhañ e zaoulagad, a oa ruz dindan e vlev gwer. Fiñval a rae kroc'hen e benn hag e zivskouarn zoken en ur dremen e vizied dre e varv, o c'hortoz ar respont ; ha pa na zeue respont ebet, e stagas da c'hoapaat :

« Hag amañ emaon e kastell Arzhur, e-mesk marc'heion brudet dre holl vroioù ar bed ! Pelec'h emañ ho fouge hag ho komzoù brav ? Brud an Daol Grenn a zo diskaret gant komzoù un den hepken ! Tevel a rit, ha n'eus ket bet c'hoazh skoet ganin kement hag un taol ! »

Hag e c'hoarzhas ken uhel ma ruzias ar roue gant ar vezh. Droug a yeas ennañ, hag e lavaras d'an estren :

« Diskiant eo da c'houlenn. Met, dre an Neñv, pezh a

c'houlennez a vo roet dit. Me a gemero da vouc'hal ! »

Hag o lammat skañv e krogas eORN an Den gwer. Hemañ a ziskennas neuze war al leur.

Arzhur a dapas krog er vouc'hal, hag he lakaas da dreñ, darev da skeiñ ganti. An den a chome dirazañ, difiñv, uheloc'h e Benn eget hini all er sal, o flourañ e varv, dispont, ken diseblant ha ma vije bet degaset ur werennad win dezhañ.

GAOVAN O RESPONT

Gaovan, hag a oa azezet e-kichen ar rouanez, a savas e vouezh neuze.

« Aotrou roue, » emezañ, « gant aotre an itron hor rouanez ez an-me da respont d'hennezh. Rak n'eo ket deoc'h d'hen ober, ha kement a varc'heion bodet amañ. Me a oar ez on-me ar gwanañ anezho holl, an hini en deus an nebeutañ a spered, hag ur c'holl bihan e ve deoc'h ma kollfen va buhez. Rak n'eus netra a vat ennon, nemet bezañ ho niz e ve. Va lezit da respont kinnig diskiant an den-mañ, ha ma ran dizenor deoc'h, ra vin tamallet gant an holl. »

An holl a lavaras neuze a-unvouezh e ranke ar roue lezel Gaovan da ober ar pezh a felle dezhañ.

Arzhur a c'hourc'hemennas d'e niz sevel neuze. Sevel a

reas, ha mont d'an daoulin dirak eontr, ha kemer ar vouc'hal digantañ. Hag ar roue a roas dezhañ e vennozh, o lavarout dezhañ bezañ dispond e galon ha digren e zorn.

« Ro dezhañ un taol, va niz, » emezañ, « ha ma skoez mat, e c'helli gouzañv an taol a roio dit da c'houde. »

AR MARC'HAD

Gaovan a yeas betek an estren, ar vouc'hal en e zorn. Hemañ, hep aon ebet, a c'hortoze.

« En em glevomp mat, aotrou, » emezañ. « Da gentañ, da anv, ma c'hellin da anavezout. »

« E feiz, » eme ar marc'heg, « Gaovan eo anv an hini a zo o vont da skeiñ ganit, c'hoarvezet a c'hoarvezo. Hag hiziv penn-bloaz e c'helli skeiñ ganin e-giz ma kari. »

« Aotrou Gaovan, » eme egile, « se eo am eus goulennet. Ne c'houlennan netra muioc'h diganit nemet touiñ din dirak an dud-mañ ez i d'am c'hlask hiziv penn-bloaz, e pelec'h bennak e vin. »

« Hag e pelec'h e vi-te ? » eme C'haován, « pelec'h emaout o chom ? Ne ouzon ket da anv, n'anavezan ket da vro na da di. Met touiñ a ran dit ez in d'az klask, dre va feiz. »

« Sko da gentañ, » eme an den, « hag e lavarin dit goude. »

« Hag a rin laouen, » eme ar marc'heg.

AN TAOL

An Den gwer a voe buan prest. Stouiñ a reas e benn ha lakaat e c'houzoug dizolo. Gaovan a stardas ar vouc'hal hag he savas uhel en aer, e droad kleiz en a-raok. An taol a gouezhas skañv war ar gouzoug noazh, hag a droc'has ar penn, a yeas da ruilhañ war al leur. Ar gwad o tarzhañ a lugernas war an dilhad gwer. Met an den ne grenas na ne gouezhas. Kerzhout a reas, e zaouarn astennet gantañ, hag o kregiñ er penn, e tastumas anezhañ.

Neuze ez eas betek e varc'h, ha lammat war e gein, o terc'hel ar penn dre ar blev en e zorn. Azezañ a reas, evel pa ne vije c'hoarvezet netra, evel pa ne vije ket bet dibennet, dirak an holl dud, e gorf atav o tiwadañ.

Ha skrijañ a rejont holl, rak atav o terc'hel ar penn en e zorn, e troas anezhañ etrezek ar re azezet e penn uhelañ an daol. Hag ar penn, o sevel e zaou groc'hen-lagad, a gomzas evel-hen :

« Bremañ, Gaovan, dit da vont hervez da bromesa en deiz-

mañ penn-bloaz da glask ac'hanon, evel m'ac'h eus touet dirak an holl varc'heion er sal-mañ. Deus, me a c'hourc'henn dit, d'ar Chapel Wer, hag an taol ac'h eus skoet ganin a vo paeet dit. Marc'heg ar Chapel Wer eo va anv. Va c'havout a ri. Deus eta, pe da zen disleal e vi lakaet. »

Hag o treiñ penn e varc'h, an den a yeas d'an daoulamm er-maez eus ar sal, an tan o strakañ dindan dreid al loen.

Da belec'h ez eas, n'eus hini ebet a ouezas, na kennebeut eus pelec'h oa deuet.

Ar roue, avat, a selle en ur c'hoarzhin. Ne gare ket diskouez e oa spont en e galon.

« Itron, » emezañ d'ar rouanez, « arabat bezañ nec'het. Farsal a c'heller d'ar c'houlz-mañ-bloaz. Deomp bremañ da zebriñ, rak ur burzhud am eus gwelet ha n'on ket tost da ankounac'haat. »

Ha da C'haovan e lavaras :

« Gaovan, lez ar vouc'hal-se. A-walc'h a labour he deus graet. »

Staget e voe ar vouc'hal a-us d'an daol, d'an holl d'he gwelout evel merk eus ar burzhud. Ar roue ha Gaovan a azezas hag a voe servijet. Kanet e voe ha graet a bep seurt sonerezh. Ken na echuas an devezh ne voe mui nemet plijadur.

AR BLOAZ O TREMEN

Hag ar goañv a yeas da benn, hag e teuas an delioù hag an nevez-amzer ; ha neuze an eost hag an hañv.

Pa zeuas loar Gouel Mikael, o kemenn ar goañv, Gaovan a voe muioc'h-mui e spered gant ar veaj risklus en doa da ober. Rak ma c'hell un den bezañ laouen e-kreiz an dud, pa vezet o tebriñ hag oc'h evañ, eurioù teñval a zeu goude, pa en em gav e-unan.

An amzer a yae war-raok eta, hag an deizioù dec'h a greske atav o niver, hag e tigreske atav niver an deizioù warc'hoazh. Koulskoude, betek an Holl Sent e chomas Gaovan gant Arzhur. En deiz-se e voe graet ur gouel an Daol Grenn. Eno e voe adarre marc'heion hag itronezed kaer. Met, daoust na lavarent ket, bihan e voe o levenez, en abeg-da C'haovan.

Goude ar pred, Gaovan, o treiñ etrezek e eontr, a gomzas eus e veaj.

« Aotrou, » emezañ, « va lezit bremañ da vont kuit da glask an Den Gwer. »

An holl a dostaas ouzh Gaovan neuze, Even hag Ereg, Lanseleg, Lionel ha Bedouer, hag holl vignoned an Daol

Grenn. Glac'har a voe er sal-se, o soñjal e oa ur paotr koulz ha Gaovan o vont da bakañ taol ar marv.

Met ar marc'heg mat, o vousc'hoarzhin, a lavaras :

« Perak kilañ ? Petra a c'hell un den ober gwelloc'h eget c'hoari e vuhez ? »

GAOVAN ARMET

Antronoz e savas abred hag e c'houennas e armoù. Ur pallenn (4) aour a voe astennet war al leur. Ar marc'heg a yeas warnañ. Ur roched sez a voe lakaet war e gorf. Neuze e voe lakaet botoù dir en e dreid, dir war e zivhar, kelc'hioù dir hag aour war bennoù e zaoulin, dir war e zivorzhed, dalc'het gant ler, dir war e vruched hag e zivrec'h, manegoù dir war e zaouarn. Hag ur sae gaer war c'horre, ha kentrou (5) aour ouzh e seulioù, hag ur c'hleze (6) mat ouzh e c'houriz.

(4) pallenn : tamm danvez lakaet da, gaeraat al leur, ur voger, ur gwele, hag all.

(5) kentr : tamm metal a vez staget ouzh seulioù botoù un den a ya war varc'h.

(6) kleze : benveg-brezel, e doare ur gontell hir hag eeun.

Evel-se e teuas da gaout ar roue, ar varc'heion hag an itronezed, ha pokat a rejont dezhañ o lavarout kenavo.

Kengaled e varc'h a oa prest iveau, aour ruz warnañ eus e benn betek e lost, o lugerniñ ouzh bannoù an heol.

Neuze e voe lakaet d'ar marc'heg e dog-houarn, uhel war e benn, staget en a-dreñv, warnañ ur c'helc'h kaeraet gant diamant.

En diwezh e voe degaset dezhañ e skoed, a oa ruz-tan, ur steredenn bempkornek livet en aour warnañ. Ha perak e oa bet dibabet gant Gaovan da verk seurt steredenn ? Dre ma oa disi e bemp skiant, difazi e bemp biz, ha dezhañ pemp vertuz ur marc'heg mat : leal oa, karantezus, disaotr, truezus ha seven.

O kemer e c'hoaf (7) en e zorn e lavaras kenavo, o soñjal e oa kentoc'h « mui biken ».

HENT GAOVAN

Reiñ a reas ar c'hentrou d'e varc'h, a lammañ war-raok. Ha kement den hen gwele a lavare, rannet e galon :

« Pebezhd truez, ur vuvez ken kaer o vont da vezañ kollet !

(7) goaf : benveg-brezel, anezhañ un houarn begek ouzh un troad hir.

E gwir, diaes e vefe kavout e bar. Hor roue a zo bet difur. Lezel ur seurt rener-tud da vont da vezañ troc'het e tammoù gant un den eus ar bed all, netra nemet dre fouge ! Ha n'eo ket diskiant gwastañ buhezioù yaouank e-giz-se, evit un taolfarserezh ? »

Hag an dour a save da zaoulagad meur a varc'heg kalonek er sal-se. Met Gaovan, hep dale ebet, a yae gant e hent.

Mont a reas dre ar broioù, e-unan en deiz hag en noz, hep hini ebet d'e gennerzhañ, nemet Doue hag e varc'h. En diwezh e tegouezhas en ur vro uez, nebeut a dud o chom enni. Hag e c'houenne, dre ma 'z ae, ha klevet oa bet anv eus un Den Gwer pe c'hoazh eus ur Chapel Wer. Hag atav e respondet nann, biskoazh ne oa bet gwelet seurt den. Hag e talc'he da vont dre veur a hent iskis ha dre veur a wendenn gamm, hag e zremm a gemmas doare meur a wech kent ma kavas ar pezh a glaske.

Meur a dorgenn a bignas er vro dianav-se, hag eñ, pell diouzh e vignoned, o kerzhout evel un estren. Kement a draoù souezhus a welas ma vefe re hir kontañ an dekvedenn anezho. Gwech ez en em gannas gant loened gouez, gwech gant tud ken gouez hag al loened, hag o vevañ evelto e toullouù ar reier. Pa ne vije ket bet ur marc'heg a galon, start ouzh ar

boan, hag ur servijer da Zoue, e vije bet lažhet, rak meur a wech e voe lakaet e vuhez en arvar.

Ha koulskoude, ne oa ket rak an emgannoù en doa aon.

Gwashoc'h c'hoazh e oa dezhañ pa darzhe an dour yen ha sklaer diouzh ar c'houmoul, ha pa skorne a-raok kouezhañ war an douar. Meur a nozvezh e kouskas, gwisket e dir, war ar reier noazh, hanter lazhet gant ar grizill hag ar froudoù-dour o lammat en ur spoumañ diwar lein an torgennou, ha skornennou kalet e pign a-us d'e benn.

Hag evel-se, en arvar hag er boan, ar marc'heg a yeas e-unan war e varc'h, betek derc'hent Nedeleg. Neuze e pedas mamm Doue, ma kasje anezhañ d'un ti bennak.

AR C'HASTELL

Er mintin-se e oa o vont a-hed troad ur menez, dre ur c'hood teñval ha gouez ; torgennoù uhel a bep tu, gwez bras, o brankou o tiskenn betek an douar, ha geot ha plantennou bihan mesk-ha-mesk. Laboused, o c'houzañv gant ar yenijenn, a gane trist amañ hag ahont war ar bodoù dizeil.

Ar marc'heg war Gengaled a yae atav, a-dreuz d'ar fank, ha c'hoant bras en doa da gavout un iliz pe ur Chapel. Ma lavaras, en ur huanadiñ :

« Doue, ro din ul lec'h bennak ma vin er goudor fenozh, ma c'hellin klevout an oferenn. Se a c'houlennan diganit. »

Hag ez ae war-raok en ur bediñ.

N'en doa ket graet teir gwech sin ar groaz ma welas er c'hood dirazañ un ti a-dreñv d'ur poull, stank ar gwez tro-war-dro. An ti-se oa ur c'hastell, ar c'haerañ bet biskoazh e dalc'h ur marc'heg, savet e-kreiz ur prad, gant ul liorzh hag ur c'haead peulioù.

Hag eñ sevel e dog-houarn en ur drugarekaat Krist ha sant Juluan o doa selaouet e bedenn.

Hag o reiñ ar c'hentrou da Gengaled ez eas laouen etrezek an nor vrás, a oa en tu all d'ar pont.

MESTR AR C'HASTELL

Savet oa ar pont ha serr an nor vrás. Kreñv ha tev oa ar mogerioù, mat da herzel ouzh pep stourmad. Gaovan war e varc'h a chomas dirak ar poull a rae an dro d'ar c'hastell. Ar mogerioù, uhel-spontus, graet e mein kalet, a yae don e-barzh an dour. En tu all dezho e wele toenn ar sal vrás, ar siminalioù o lugerniñ en heol, ha pelloc'h, an tour meur. Hag ar prenestrou ha riblou an toennou a oa kizellet ken iskis ma vije bet lavaret paper gwenn.

Ha Gaovan da c'hervel. Hep dale e teuas un den war ar voger, hag eñ goułenn hegarat ouzh Gaovan petra a felle dezhañ.

« Den mat, » eme C'haovan, « kae da lavarout da berc'henn ar c'hastell-mañ e karfen kaout degemer digantañ. »

« Aotrou, » eme an den, « deuet-mat e viot amañ, hag e c'hellot chom keit ha ma plijo deoc'h. »

Damc'houde e teuas en-dro gant kalz a dud all da zegeber ar marc'heg. Ar pont a voe lakaet d'an traoñ, an nor dalc'het digor. Pa dremenras Gaovan, an holl a yeas war benn o glin dirazañ, da ziskouez doujañs en e geñver. Diskenn a reas diwar e varc'h, hag e skoed hag e gleze a voe kemeret digantañ..

Gwisket en e sae-dir lugernus, e voe kaset betek ar sal.

Eno e oa un tan bras e-kreiz al leur. Perc'henn ar c'hastell a zeuas etrezek ennañ.

« Deuet-mat ra viot, » emezañ ; « grit amañ pezh a garit. Pep tra a zo amañ a zo deoc'h en ho kourc'henn. »

« Ho trugarez, » eme C'haovan, « Doue r'ho paeo. »

Pokat a rejont an eil d'egile.

Un den war an oad oa ar perc'henn, uhel e vent, hir ha

ledan ha stank e varv, start e izili, ruz e zivjod ha kreñv e vouezh, ur gwir rener brezelourion.

Kalz servijerion a yeas da gas Gaovan d'e gambr. Ur gambr a zoare e oa, gant ur gwele bras, goloet a seiz, ha gouelioù tro-war-dro gant kelc'hiou aour ruz. War ar mogerioù e oa pallennoù eus ar Sav-Heol, ha pallennoù all heñvel astennet war al leur. Diwisket e voe ar marc'heg, ha roet dezhañ saeoù pinvidik eus an dibab. Pa voent lakaet en-dro dezhañ, c'hoant oa da lavarout ne oa bet kaeroc'h den biskoazh krouet gant Doue.

Deuet er sal adarre, ur vantell gaer taolet war e zivskoaz, ez azezas war ur gador binvidik e-kichen an tan. Dour a voe degaset dezhañ da walc'hiñ e zaouarn, ha holen lakaet dirazañ, ha loaiou arc'hant. Boued a voe roet dezhañ, kig a bep seurt ha pesked, poazhet e pep giz, ha mestr ar c'hastell, dre ma tebre ha ma eve, a lavare :

« E-giz-se en ti-mañ e vez graet pinijenn (8). »

GAOVAN A GONT E ISTOR

Tud ar c'hastell a c'houlennas outañ neuze, seven, a belec'h e teue, hag e lavaras dezho e oa niz ar roue Arzhur, unan

(8) ober pinijenn : kastizañ ar c'horf dre zebriñ nebeut.

eus marc'heion an Daol Genn, hag e oa Gaovan e anv, hag e pede anezho d'e zegemer da dremen Nedeleg ganto.

O klevout se, an aotrou hag e dud a voe laouen-bras, hag a respontas ne oa netra a c'helle plijout muioc'h dezho eget kaout ganto unan eus an dud vrudetañ a oa war an douar.

« Bremañ, » emezo a vouezh izel an eil d'egile, « hor bo kelou eus ar bed bras hag e vo desket dimp petra eo bezañ seven. Doue ra vo meulet da vezañ kaset dimp un den evel Gaovan. »

Pa echuas koan e oa diwezhat en noz. Gaovan hag ar re all a yeas neuze d'ar chapel da glevout an oferenn, ha keit ha ma padas e chomas e-kichen an aotrou.

ITRON AR C'HASTELL

O klevout an oferenn ivez e oa bet ur bagad merc'hed, nemet ne oa ket bet gwelet o dremmoù. Bremañ e teujont a-dreuz d'ar chapel etrezek Gaovan, itron ar c'hastell en o raok.

Ha ma oa kaer gwreg Arzhur, kaeroc'h c'hoazh oa gwreg an aotrou egeti. He gouzoug a oa dizolo, gwennoc'h eget an erc'h war ar menez. Ha seul goantoc'h oa da welout ma kerzhe krog eORN he mamm-gaer, ur vaouez war an oad, daougrommet, melen he c'hroc'hen, divalav.

Gaovan a saludas an itron gozh. Met e galon a lammas en e vruched pa dostaas an itron yaouank outañ en ur vousc'hoarzhin. He saludiñ a reas hegarat iveau. Neuze e voe pedet d'azezañ etrezo o-div, ha degaset e voe gwin mat, evel ma'z eo ar c'hiz d'ar c'houlz-se eus ar bloaz. An aotrou a seblante bezañ eürus-bras. Hag e chomjont pell amzer o kaozeal ken na voe degaset ar goulaouennou-koar ha poent da bep hini mont d'e wele.

Devezh Nedeleg a voe un devezh kaer, an holl ouzh an daol gwisket en o c'haerañ, er penn uhelañ an aotrou hag an itron gozh, Gaovan e-kichen an itron yaouank e-kreiz. Bez 'e voe boued mat ha gwin, hag e voe kanet ha sonet, ha komzet hegarat ha laouen.

PENAOS E CHOMAS GAOVAN ER C'HASTELL

E-pad tri devezh e voe gouel, ha trouz ha dañsoù. Antroñoz an trivet devezh hepken e teuas an amezeion a oa bet pedet d'ar c'hastell da saludiñ ar mestr kent mont kuit.

Gaovan a savas d'e dro hag a fellas dezhañ mont iveau. Nemet an aotrou, o kregiñ en e zorn, a yeas gantañ e-kichen an tan, hag eno e lavaras dezhañ :

« Keit ha ma vevin e trugarekain Doue evit an enor am

eus bet da gaout ur marc'heg eus an Daol Grenn em c'hastell. Me ho ped, chomit amañ c'hoazh. Daoust ha mall a zo warnoc'h d' hor c'huitaat ? »

« E feiz, » eme C'haovan, « gwir hoc'h eus lavaret. Mall a zo warnon, n'eo ket d' ho kuitaat, met da vont d'al lec'h ma rankan mont, ha ne ouzon ket zoken penaos e rin. Ha klevet hoc'h eus anv biskoazh eus ar Chapel Wer, hag eus an Den Gwer a zo e di e-kichen ? Touet em eus en em gavjen gant an den-se da zeiz ar bloaz, ha tost echu eo ar bloaz kozh. »

« Bezit dinec'h, » eme an aotrou, « diskouez a rin deoc'h hent ar Chapel Wer, rak n'emañ ket gwall bell ac'han. Chomit em c'hastell, va mignon. Da zeiz ar bloaz diouzh ar min-tin e vo poent a-walc'h deoc'h mont kuit, pa n'eus nemet un hanter lev d'ober. »

Gaovan a voe laouen neuze.

« Ho trugarez, » emezañ ; « kavet em eus ar pezh a glasken. Pezh a c'houlennot diganin ober a rin. »

GOULENN AN AOTROU

Hag an aotrou da c'hoarzhin ha da lavarout :

« Ho ker a roit din eta da ober ar pezh a c'houennan diganeoc'h ? »

« Hag a ran, » eme C'haovan ; « ho servijer e vin keit ha ma vin en ho ti. »

« Ur veaj hir hoc'h eus graet, » eme an aotrou, « hag abaoe m'emaoc'h amañ n'hoc'h eus ket bet kalz tro da ziskuizhañ. Chom a reot eta en ho kambr a-hed an deiz. Evidonne sevel a rin abred hag ez in da chaseal. »

« Asantiñ a ran, » eme C'haovan.

« Hag un dra c'hoazh, » eme an aotrou ; « petra bennak a bakin er c'hood a vo deoc'h, ha ma roer deoc'h un dra bennak er c'hastell, an dra-se a vo din. Touit din, va mignon, ober kement-se. »

« Touïñ a ran, » eme C'haovan, evitañ da soñjal ennañ e-unan e oa ur marc'had iskis.

« Degasit gwin amañ, » eme an aotrou d'ur mevel, « dimp da skoulmañ an emglev dre evañ en hevelep gwerenn. »

Hag e c'hoarzhjont o-daou, hag evañ ar gwin, ha pokat an eil d'egile. Degaset e voe goulaouennou-koar, rak kozh e oa an abardaez, hag ez ejont d'o gwele.

AR C'HENTAN DEVEZH

Da darzh-an-deiz e oa savet an aotrou, hag aet d'ar chase, holl wazed ar c'hastell gantañ, o lezel Gaovan en e gambr e-unan-penn. Hemañ, pa glevas an dud, ar c'hezeg hag ar chas, en doe c'hoant bras da vont iveau. Met o kaout soñj en e bromesa, e chomas astennet.

Hag evel-se, hanter gousket, hanter zihun, e klevas un trouzig bihan e-kichen an nor. Tremen a reas e benn gous-tadik dre ur c'horn eus ar gouelioù a oa tro-dro d'ar gwele.

Piv oa, nemet an itron yaouank ? Dont a reas e-barzh, ha serriñ an nor war he lerc'h. Ha Gaovan ha lakaat e benn war ar gwele, oc'h ober an neuz da gousket.

Hi a zeuas betek ennañ, a savas ar ouel, hag a c'hortozas.

Ur pennad mat e chomas Gaovan da soñjal. « Pe evit tra, » emezañ dezhañ e-unan, « e teu amañ ? » Ha neuze : « Gwell eo din goulenn ganti ».

Digeriñ a reas e zaoulagad, ha treiñ etrezek enni, ha sellout outi evel souezhet.

Edo-hi o vousc'hoarzhin, ruzik he divjod, bihanik he genou, koantik-tre.

« Deiz mat, aotrou Gaovan, » emezi. « Al laer a c'hell

dont warnoc'h en ho kambr hag ho stagañ war hō kwele,
pa ne fiñvit tamm. »

Hag e c'hoarzhe evel ur bugel.

« Deiz mat deoc'h, itron, » eme C'haovan, « setu me tapet
ganeoc'h. »

Hag e klaske farsal iveau.

« Met, itron ger, » emezañ, « mar plij ganeoc'h en em den-
nañ, e c'hellin sevel, ha neuze kaozeal gwelloc'h ganeoc'h
eget ma c'hellan ober amañ. »

« Nann avat, » emezi, « ne savot ket. Ho terc'hel a rin e
prizon, peogwir em eus ho paket. Me a oar ez oc'h Gaovan,
ar marc'heg a zo karet gant an holl verc'hed e kastell Arzhur.
Emañ va fried er c'hood, hag holl wazed an ti gantañ. Pren-
net em eus an nor warnomp. Hag amañ e fell din chom da
gaozeal. »

« E feiz, » eme C'haovan, « va c'hemer a rit evit un all. »

« A ! » eme an itron en ur huanadiñ, « evidoc'h da vezañ
bet paket ganin, c'hwi a oar mat ez on ho matezh. »

« Un enor e vefe din, » eme C'haovan, « kaout unan evel-
doc'h da vatezh. Nemet n'em eus ket ezhomm eus ho servij.
M'hoc'h eus-c'hwi ezhomm avat da vezañ difennet, emañ
va brec'h ha va c'hleze en ho servij. »

« Kalz merc' hed a zo war an douar a garfe bezaiñ servijet gant ur marc' heg eveldoc'h, » eme an itron, « ha bez 'ez eus kalz iveau, ma vijent em lec'h-me, a vefe gwelloc'h ganto koll o aour hag o madoù eget ho lezel da vont kuit. »

« Itron, » emezañ, « bez' ez eus tud hag a zo bet madelezhus em c'heñver, c'hwi ar vadelezhusañ holl. Doujañs a dlean kaout ouzh an dud-se, ha doujañs dreist-holl ouzhoc'h. »

« Doujañs ! » emezi. « Perak komz eus doujañs ? Ha pa dalvezfen-me holl verc' hed an douar, ha pa c'hellfen dibab un aotrou hervez c'hoant va c'halon, c'hwi eo a zibabfen, rak kaeroc'h ha sevenoc'h den egedoc'h n'eus ket. »

« Gwelloc'h den egedon hoc'h eus dibabet, » eme C'haovan.
« Met fouge a zo ennon o vezañ meulet ganeoc'h evel-se. Doue ho paeo. »

Hag e-giz-se e talc'hjont da gomz, ha ne ehane ket an itron da ziskouez he c'harantez, ha bep tro e klaske an den yaouank komz eus traoù all. Hag e tremenas ar mintinvezh. En diwezh an itron a lavaras kenavo. Met kent mont kuit e lavaras :

« Brav e komzit, aotrou ; ha koulskoude n'on ket evit kre-diñ ez oc'h Gaovan. »

« Perak ? » eme ar marc' heg.

« Gaovan, war a gredan, ne vefe ket ken diseven ha lezel un itron da vont dioutañ hep gouenn ur pok diganti. »

« Evel ma plijo deoc'h, » eme C'haovan ; « ne fell din war zigarez ebet ober poan deoc'h. »

War se an itron a dostaas, a stouas hag a roas ur pok d'ar marc'heg, hag a yeas er-maez didrouz-kaer.

Neuze Gaovan a c'halvas e vevel, a savas hag en em wiskas, hag a yeas d'e verenn. Hag e tremenas an endervezh o kaozeal gant an itron gozh hag an itron yaouank.

Edo al loar o sevel pa voe klevet trouz ar chaseourion o tont en-dro d'ar c'hastell. Plijet e voe Gaovan hag an aotrou oc'h en em gavout adarre. Bodet an holl dud er sal vrás, e yoe degaset al loened gouez a oa bet lazhet. Pedet e voe Gaovan d'o c'hontañ.

« Ha petra a soñjit eus hon tro ? » a c'houennas an aotrou.

« Seizh vloaz 'zo n'em eus ket gwelet kement a loened gouez lazhet en un devezh. »

« O reiñ a ran deoc'h, » eme an aotrou, « hervez an emglev hon eus graet. »

« Gwir eo, » eme C'haovan, « hag ez an da reiñ deoc'h iveauz ar pezh am eus paket. »

Hag eñ pokat d'an aotrou ken seven ha ma c'hellas.

« Ho trugarez, » eme an aotrou ; « ha gouzout a c'hellan digant piv hoc'h eus bet kement-se ? »

« Se n'emañ ket en hor marc'had, » a respontas an den yaouank ; « paeañ a ran va dle, ha netra ouzh penn. »

C'hoarzhin forzh a rejont goude se, hag azezañ ouzh taol da goaniañ. Hag atav diwar c'hoap e rejont hevelep marc'had evit antronoaz.

AN EIL DEVEZH

Edo ar c'hilhog o kanañ pa lammas mestr ar c'hastell eus e wele, ha mont evel en derc'hent da chaseal, Gaovan o chom en e'gambr. Hag evel en derc'hent e teuas an itron d'e saludiñ. Goude ur pennad ma oa bet azezet en e gichen, e lavarashi :

« N'hoc'h eus ket desket mat ar gentel am eus klasket deskiñ deoc'h dec'h. »

« Peseurt kentel ? » emezañ.

« Desket em eus deoc'h penaos e vez roet ur pok. Ha ma vijec'h bet seven ho piye goulennet unan diganin c'hoazh. »

« Itron ger, » eme C'haovan, « pa n'em eus goulennet tra, n'ho po ket ar boan da nac'h tra. »

« Nac'h ! » emezi, « n'oc'h ket kreñv a-walc'h da gemer ar pezh a nac'her ouzhoc'h ? »

« Em bro-me, » eme C'haovan, « ne vez ket kemeret ar pezh a vez roet a galon fall. Pokit pe ne bokit ket, evel ma karit. »

War se an itron a roas dezhañ ur pok.

« A ! » emezi, « ha soñjal ez oc'h ken gouiziek war ar garantez ! Da vihanañ, ar vrud-se eo a red. Ha ne fell ket deoc'h deskiñ netra da unan eveldon, ken diouiziek war an holl draoù-se ? »

« Kavout a rae din, » eme C'haovan, « e oac'h-c'hwi va c'helemnerez. Ya, me a gredfe a-walc'h ez oc'h div wech, ha dek gwech, ha kant gwech gouiziekoc'h egедон, »

Hag e-giz-se e talc'hjont da gaozeal, ha kaer he doa ober, en em zifenn a rae-eñ, kement ha ken bihan ma kuitaas-hi ar gambr en diwezh, nann avat hep bezañ poket dezhañ adarre.

Diouzh an noz e tistroas aotrou ar c'hastell, gantañ muioc'h c'hoazh a loened lazhet eget en derc'hent, hag en o mesk ur pemoc'h gouez, n'oa bet gwelet e bar biskoazh, ken bras ha ken pounner e oa.

« Kement-mañ, Gaovan, » eme an aotrou, « a zo deoc'h. »

« Ha kement-mañ a zo deoc'h, » eme C'haovan o tostaat

outañ hag o pokat dezhañ div wech. « Se eo ar pezh am eus hiziv gounezet. »

Hag an aotrou da respont :

« Pinvidik e viot hep dale oc'h ober seurt marc'hadoù. »

Neuze e voe koaniet. Hag e-pad koan, ne baouez ket an itron yaouank -da sellout oush Gaovan dre zindan, pezh a lakae droug ennañ, daoust na c'helle ket hen diskouez.

Kent mont da gousket, hag i oc'h evañ o gwin, e kinnigas an aotrou ober an hevelep marc'had a-benn antronoz. Met Gaovan a c'houennas digantañ aotre da vont kuit, o vezañ ma oa antronoz deiz diwezhañ ar bloaz, ha poent dezhañ mont da gaout an Den Gwer.

An aotrou, koulskoude, a lavaras dezhañ chom :

« Va ger a varc'heg a roan deoc'h e c'hellit mont d'ar Chapel Wer deiz ar bloaz, mintin abred. Chomit eta da ziskuizhañ c'hoazh en ho kambr, ha me a yelo da chaseal er c'hood, ha pezh a bakin a vo deoc'h, ha pezh-a bakot a vo din. Bezomp laouen keit ha ma c'hellomp, rak ne ouzomp ket pegoulz e teuio ur gwall daol warnomp. »

AN TRIVET DEVEZH

Gaovan a gouskas flour en noz-se. Antronoz e c'hoarvezas

evel en daou zevezh a-raok.

An den yaouank, pa zihunas, a gavas an itron azezet en e gichen.

« Deiz mat, aotrou Gaovan, » emezi. « Penaos e c'hellit chom kousket ? Ken brav eo ar mintin ! »

Kaeroc'h e oa-hi da welout eget biskoazh. Stouiñ a reas skañv da bokat dezhañ. Komz a rejont adarre. Ar paotr, daoust ma tomme e galon outi muioc'h-mui, a ziwall mat ouzh e gomzou. Rak ne felle ket dezhañ bezañ diseven en he c'heñver, ha war un dro ne felle ket dezhañ bezañ disleal ouzh an den en doa roet degemer dezhañ en e di.

A-greiz-holl e lavaras-hi :

« Marteze ez eus en un tu bennak un dimezell a garit dreist an holl verc'hed. Marteze hoc'h eus touet feiz dezhi, ha ne fell ket deoc'h teurel ho sellou war ar re áll. Lavarit din ar wironez. »

« Evit gwir, » emezañ, « n'em eus ket dibabet c'hoazh va muiañ-karet, ha ne rin ket buan. »

« Gwashoc'h respont eo c'hoazh eget ma kreden. Koulz eo din mont diouzhoc'h evit mat. »

AR GOURIZ

Hag hi ha sevel en ur huanadiñ, ha pokat dezhañ. A-raok mont kuit, avat, e lavaras :

« Bezit hegarat em c'heñver ur wech da vihanañ. Roit din tra pe dra da zerc'hel soñj ac'hanoc'h, ha pa ne vefe nemet ur vaneg. »

« Me a garfe, » emezañ, « kaout un dra brizius da reiñ deoc'h. Gounezet a-walc'h hoc'h eus, goude ar boan hoc'h eus kemeret ganin. N'on-me, siwazh, nemet ur marc'heg o vont e-unan-penn da glask un enebour, ha n'eus ganin netra ouzhpenn ar pezh a zo ret din kaout. »

« O vont da glask un enebour hoc'h eus lavaret ? » emezi.
« Neuze, din-me eo da reiñ deoc'h un dra. »

« N'em eus ezhomm a netra diganeoc'h, itron, peogwir n'em eus tra da reiñ. »

Hag hi da zistagañ he gouriz, ur gouriz sez gwer a starde he sae dindan he mantell.

Met Gaovan a nac'has, o lavarout :

« Ho trugarekaat, itron, met ne gemerin netra. E pe lec'h bennak ma vin, en tommder pe er yenijenn, el levenez pe er glac'har, e vin atav ho servijer. »

« Nac'h a rit an tamm seiz-mañ, » eme an itron, « o krediñ ez eo un dra dister. Eeun eo da welout. Met an hini a oar petra a dalv ne zisprizo ket anezhañ. Rak ar marc'heg a zougo ar gouriz-mañ war e dro, n'eus ket a enebour a vo evitañ. »

Gaovan a soñjas neuze ne vije ket fall kaout ar gouriz. Hen kemer a reas eta diganti. Hi a bokas dezhañ ur wech c'hoazh hag a yeas kuit.

Ha diouzh an noz, pa zeuas mestr ar c'hastell en-dro, ez eas Gaovan d'e gaout, hag e roas dezhañ tri fok.

« Evit hiziv, » eme an aotrou, « n'ho po ket graet koulz marc'had ha dec'h ha derc'hent dec'h. »

Hag e tiskouezas dezhañ kroc'hen ul louarn (9).

« N'em eus paket, » emezañ, « nemet ul louarn. »

« N'eus forzh, » eme C'haovan, « ho trugarekaat a ran. »

Laouen e vóent c'hoazh en noz-se. Pa voe poent mont da gousket, Gaovan a dostaas ouzh an aotrou.

« Aotrou, » emezañ, « ra viot trugarekaet evit an degemer kaer hoc'h eus graet din. Darev e vin atav d'ho servijañ, ma c'hellan. Bremañ, c'hwi a oar e rankan mont kuit warc'hoazh.

(9) louarn : loen gouez, heñvel ouzh ur c'hi, dezhañ ul lost blevek, hag a laer alies yer.

Roit din un den, me ho ped, d'am c'has betek ar Chapel Wer,
din da zerc'hel d'ar bromesa am eus graet. »

« Unan eus va mevelion ho kaso, aotrou Gaovan. Me iveau
a zalc'h atav da gement promesa a ran. »

Ha Gaovan a lavaras kenavo d'an aotrou, d'an ifron, ha da
bep den a oa er c'hastell, hag an holl a lavaras o doa keuz
ouzh e welout o vont kuit, rak santout a raent e oa evel unan
anezho.

DEIZ AR BLOAZ

An nozvezh a drezenas, hag e teuas deiz ar bloaz. Ha gant
ar bloaz nevez e troas da fall an amzer. An oabl a oa goeloet,
un avel yen a c'hwezhe eus an hanternoz, o kas an erc'h dirazi,
an erc'h o redek a-hed an torgennoù hag oc'h ober berniouù
bras en traoniennoù.

Gaovan, digousk en e wele, a glevas kement kilhog a oa
tro-war-dro o kanañ. »

Sevel a reas a-raok gouloù-deiz, ouzh sklerijenn ul lamp
vihan, hag o vezañ galvet e vevel, e c'hourc'hemenñas dezhañ
kempenn e varc'h Kengaled.

Gwiskañ a reas e sae-dir. Ne zisoñjas ket, avat, stagañ
war e roched ar gouriz bet roet dezhañ gant an itron.

Pa voe prest Kengaled, e pignas war e gein. Hag e layare ennañ e-unan :

« Doue da lakaat e vennozh war an ti-mañ, ha war an dud a zo ennañ, ha dreist-holl war an aotrou, hag iveau war an itron yaouank. »

PENAOS EZ EAS GAOVAN D'AR CHAPEL WER

Izelaet e voe ar pont, ha setu Gaovan er-maez, un den hepken gantañ da zougen e armoù ha da ziskouez dezhañ an hent.

Mont a rejont a-hed ar c'hleuzioù, dindan brankou noazh ar gwez. An erc'h ne gouezhe mui, met tev oa dindano. Gwenn oa pep torgenn ha pep menez, hag e don an traoniennou e klevant ar stêriou o yudal, kuzhet gant ur vrwmenn yen. A-wechoù ez aent dre ar c'hoadoù, ha gwall risklus oa an hent. Evel-se e teujont betek ul lann uhel. Ar mevel a sachas neuze war benn e varc'h.

« Aotrou, » emezañ, « bremañ emaoc'h tost degouezhet. Met, dre ma karan ac'hanoc'h, evel ma reomp holl, e roin deoc'h un ali. Al lec'h m'emaoc'h o vont dezhañ a zo gwall arvarus, rak an hini a vev eno eo gwashañ den an Douar, kreñv ha kriz, hag e kar reiñ taolioù kalet. Uheloc'h eo e

vent eget an dud all, ken ledan e vruched ha pevar gwaz skoaz-ouzh-skoaz eus ar re a zo gant Arzhur. He ne fell dezhañ lezel den da dremen e-kichen ar Chapel Wer hep e lazhañ, n'eus forzh piv e ve, beleg, manac'h, labourer-douar pe varc'heg. Me a lavar deoc'h eta, ma 'z it dre eno, ken gwir ha m'emaoc'h war géin ho marc'h amañ, e viot lazhet, ya ha pa vefe ugent buhez ennoc'h. Pell 'zo emañ hennezh o chom eno, ha den ebet n'eo bet gouest d'en em zifenn outañ. Aotrou Gaovan eta, kemerit un hent all. Me a rank distreiñ d'ar c'hastell bremañ. Touïñ a ran deoc'h ne gontin biken ar pezh a zo c'hoarvezet, ha den ne ouezo hoc'h eus kemeret an tec'h. »

« Trugarez dit, » eme C'haovan, « Doue ra harpo kement hini a glask ober vad din. Met ur marc'heg digalon n'on ket. Mont a rin d'ar Chapel eta, koustet a gousto ha c'hoarvezet a c'hoarvezo. »

« M'hoc'h eus c'hoant koll ar vuhez, » eme d'egile, « n'on ket evit herzel. Kemerit hoc'h armoù ha kerzhit dre gichen ar roc'h-hont betek strad an draonienn. Un tammig en tu kleiz e welot ar Chapel, hag an den fall a zo ouch he diwall. Kenavo, aotrou Gaovan, ha Doue d'ho miro. Evit holl aour ar bed ne dafen-me ket ur bazenn pelloc'h. »

Hag ar mevel o treiñ penn e varc'h a yeas kuit d'an daoulamm dre ar c'hood.

« Bremañ n'em bo ket aon, » eme C'haovan, « nemet fi-ziout a rin e Doue. Pezh a blijo dezhañ a c'hoarvezo. »

Ar marc'heg a roas kentr da Gengaled, hag a ziskennas gant ar wenodenn betek ur bod-gwez. Treuziñ a reas anezhañ, ha degouezhout en un draonienn. Eno e chomas a-sav, rak gouez a-walc'h oa ar vro. A chapel ne oa tres ebet, nemet torgennou uhel a bep tu, gant reier garv ha mein bras. Doare fall oa d'al lec'h-se, a soñjas.

Kaer en doa sellout a-dro-war-dro, o kalsk ar chapel, ne wele ket anezhi, pezh a gavas iskis-tre. Neuze e welas e-giz ur bern douar e-kichen ur stêrig, an dour enni o spoumañ hag o treiñ. Betek ar bern douar-se ez eas, hag eno e tiskennas hag e stagas e varc'h ouzh ur brank. Ober a reas tro ar bern war e droad, nec'het o c'houzout petra oa. Un toull a oa en un tu, hanter guzhet gant geot hir. E-barzh e oa kleuz.

« Daoust hag an dra-mañ, » a soñjas, « a vefe ar Chapel Wer ? Amañ e c'hellfe an diaoul dont da lavarout e baterou ! Ur gozh chapel divalav eo, met mat a-walc'h evit an Den Gwer, me a gred. Kompreñ a ran : an diaoul e-unan en deus

graet din dont amañ evit distrujañ ac'hanon ! N'eus nemet follentez en-dro d'ar chapel-mañ. »

Hag o virout e dog-houarn war e benn, e c'hoaf gantañ en e zorn, e oa o vont e-barzh an toull, pa glevas dreist an dor-genn en tu-hont d'ar stêrig un trouz gouest da faoutañ ar reier, evel trouz ur falz rimiet ouzh ur maen ha trouz ur froudour ouzhpenn o kouezhañ war rod ur vilin.

« Sur a-walc'h, » a soñjas Gaovan, « emañ an Den Gwer o tont. Bremañ on kollet, met gwerzhañ a rin ker va buhez! »

Hag e c'halvas a-bouez e benn :

« Piv a zo ahont ? An hini a gomz amañ a zo Gaovan e anv. Deuit buan eta m'hoc'h eus c'hoant. Me ne c'hortozin ket pell. »

AN DEN GWER O TONT

« Na n'ho po ket pell da c'hortoz ! » eme ur vouezh a-us d'e benn, « rak me iveau a zalc'h d'am promesa. »

An trouz a badas c'hoazh ur pennadig koulskoude. Ha neuze ez en em ziskouezas an den, ur vouc'hal en e zorn. Pevar zroatad en doa penn ar vouc'hal-se, ha nevez lemmet e oa bet, kement e lugerne. Hag an den a oa gwer evel a-raok, e zremm, e varv, e zilhad, e votoù. Nemet e varc'h n'oa

ket gantañ. O tont e-kichen ar stêrig, ul lamm a reas diwar bouez troad e vouc'hal, ha dont da gouezhañ en tu all war an erc'h.

Gaovan a gerzhas d'e vetek hep saludiñ.

« Aotrou ker, » eme egile, « miret ec'h eus da c'her, a welan, evel ur gwir varc'heg ma 'z out. Gouzout a rez an emglev a zo etrezomp. Bloaz 'zo ac'h eus roet din un taol-bouc'hal. Bremañ ez po an taol en-dro diganin. Tenn da dog-houarn, ha paeet e vi. N'eus amañ nemedomp hon-daou, den ebet d'hor rannañ an eil diouzh egile. Arabat dit lavarout muioc'h a gomzou eget n'em eus-me graet p'ac'h eus skoet ganin ha troc'het va fenn warlene. »

« N'em eus ket c'hoant da gaozeal, » eme C'haovan, « ha ne ouelin ket ha ne c'houlennin ket truez. Ro din an taol e-giz ma karez. »

PENAOS E VOE SKOET AN TAOL

An Den Gwer a savas e vouc'hal neuze gant e holl nerzh, hag he lakaas da gouezhañ sonn war c'houzoug ar marc'heg. Met Gaovan ne voe ket evit mirout da fiñval un tammig, ken na risklas an houarn en e gichen.

« A, a, Gaovan ! » eme an Den, « te hag a zo ken kalonek

ma n'ec'h eus aon rak netra, bremañ e krenez hag e klaskez tec'hout. Biskoazh n'em boa klevet kemend-all diwar da benn. Hag em eus-me krenet p'ac'h eus skoet ganin e sal vrás ar roue Arzhur ? Va fenn a zo aet da ruilhañ war al leur, met n'em eus ket tec'het. Ha bremañ out spontet a-raok kaout poan ! Me a zo den ha te n'out ket. »

« Krenet em eus ur wech, » eme C'haovan, « met ne rin ket div. Me, va den, a oar pa vo troc'het va fenn ne c'hellin ket hen dastum. Sko eta, ha-sko buan. Ne fiñvin ket ken na vo an houarn warnon. »

« Deomp dezhi eta ! » eme an Den.

Hag e savas e vouc'hal evel un diskiant. Skeiñ a reas gant Gaovan, nemet hep ober droug dezhañ, o herzel an houarn e poent.

En dro-mañ, Gaovan n'en doa ket fiñvet muioc'h eget ur maen pe ur c'hef-gwezenn sanket en douar dre gant gwazienn.

Hag an Den Gwer da c'hoapaat :

« Bremañ out kalonek adarre. Bremañ e fell din skeiñ da vat. Tenn ar c'habell-se (10) a zo bet roet dit gant Arzhur, stou da benn, ha lez da c'houzoug dizolo. »

(10) kabell : an darn eus ur vantell a c'holo ar penn.

« Ne davi ket ? » eme C'haovan, droug ennañ. « Marteze n'out ket den a-walc'h da skeiñ ! »

« Komz a rez ken diseven, » eme egile, « ma 'z an da baeañ dit va dle, ha buan. »

Hag o fiñval spontus e vuzelloù hag e dal, e savas e vouc'hal evit an teirvet gwech hag e lakaas al laonenn da gouezhañ war ar c'hilpenn noazh. Al laonenn lemm a droc'has ar c'hig, ken na darzhas ar gwad. Ha Gaovan, o welout e wad o ruziañ an erc'h, a lammas skañv, a grogas en e dog-houarn, hen gwiskas, a gemeras e skoed, a dennas e gleze, hag a lavaras disponent (biskoazh adal ma oa ganet ne oa bet ken laouen) :

« A-walc'h ! gouzañvet em eus daou daol hep fiñval, ha ma klaskez reiñ din un all, e skoin-me iveau. N'hor boa graet marc'had nemet evit un taol. »

An Den Gwer, harp ouzh e vouc'hal, a selle ouzh Gaovan holl armet dirazañ.

« Aotrou marc'heg, » emezañ, « chomit sioul, mār plij. Den ebet n'en deus graet gaou ouzhoc'h, na ne raio, nemet ur marc'had all a vefe. Paeet ot'h bremañ. M'am bije bet c'hoant, em bije skoet kaletoc'h. An neuz am eus graet da skeiñ da gentañ : se a oa evit ar marc'had hon eus graet en deiz kentañ, hoc'h eus dalc'het dezhañ gant enor ; rak ar pezh hoc'h eus

gounezet en deiz-se hoc'h eus roet din, ur pok. An eil taol a oa evit an eil devezh, rak en deiz-se iveauz hoc'h eus roet din ar pezh ho poa paket, daou bok. Evit an trivet taol, ho kouliet em eus un tammig. Rak en trivet deiz n'oc'h ket bet ken leal. Emaoc'h o tougen dindan ho tilhad ar gouriz a zo bet roet deoc'h gant va gwreg. Kement tra a zo c'hoarvezet a ouzon, rak ganin-me eo bet kaset va gwreg d'ho kaout. E gwir, n'eus ket ur marc'heg ken dinamm ha ma 'z oc'h war an Douar. Evel ur berlezenn e-mesk piz ez oc'h e-mesk ar varc'heion all. Koulskoude, n'oc'h ket bet leal penn-da-benn, o virout ar gouriz. Da glask saveteiñ ho puhez e oa. N'eus ket kalz da damall deoc'h. »

Ar ruz a savas e penn Gaovan oc'h anavezout aotrou ar c'hastell. Ur pennad mat e chomas hep rannañ ger. Ha setu amañ ar gerioù kentañ a lavaras :

« Mallozh war an digalon hag ar bizophoni ! Rak da heul ar re-se e koller pep vertuz. »

Hag o tistagañ ar gouriz e roas anezhañ d'an aotrou, o lavarout :

« Kemerit eñ en-dro. Ne fell ket din e virout ken. Va lakaet en deus da ankounac'haat va dlead, a zo bezañ leal d'am ger

ha disprizout ar binvidigezh. Fall am eus graet. Furoc'h e vin diwar bremañ. »

Met egile a respondas en ur c'hoarzhin :

« Anzavet hoc'h eus ho fazi ken didro, Gaovan, ma rankan pardoniñ deoc'h. Na gomzomp mui eus an dra-se. Ar gourizmañ, a zo gwer evel va dilhad, dougit eñ da gaout soñj eus ar Chapel Wer. Distroomp bremañ d'ar c'hastell, da echuiñ laouen ar gouelioù. Va gwreg, spi am eus, ne vo ket re a zroug enni. Rak hi, Gaovan, ha n'eo ket me, a oa hoc'h enebourez. »

« Ho tigarez, » eme C'haovan o tennañ e dog-houarn, « met ne din ket ganeoc'h. Grit va gourc'hemennoù d'ho kwreg koant ha da itronezed all ho kastell. Un den a zo bet graet goap outañ gant ur vaouez n'en deus ket kalz c'hoant da dostaat outi adarre. Ar gouriz a gemerin, avat, n'eo ket dre ma 'z eo kaer na prizius na burzhudus, nemet da zerc'hel soñj eus va dislealded. Pa vin brudet-bras, an holl dud oc'h ober va meuleudi, e sellin outañ, ha se a viro ouzh va c'halon da vezañ saotret gant ar fouge. Un dra all a c'houlennin di-ganeoc'h c'hoazh : hoc'h anv. Va goulenn diwezhañ e vo. »

PIV OA AN DEN GWER

« Bernlag eo va anv, » éme an aotrou, « hag an hini a zo o chom em c'hastell evel va gwreg a zo Niniav. Hi eo a douellas Merzhin, ha kement a ra a ra dre gasoni ouzh Arzhur ha marc'heion an Daol Grenn. Ganti on bet kaset da gaout Arzhur. Fellout a rae dezhi spontañ ar rouanez Wenivar d'ar marv, o welout va fenn troc'het o komz. Ha m'he dije gallet ho touellañ iveau hag ho tistrujañ da heul, he dije graet. »

Neuze e pokjont an eil d'egile, ha pep hini a yeas diouzh e du.

E KASTELL ARZHUR

Ne dalv ket din kontañ penaos e tistroas Gaovan d'e vro, nemet gwall arvarus e voe an hent. E c'houzoug a zeuas tam-mha-tamm ken yac'h hag a-raok. Ar gouriz a zouge, a-wel d'an holl, war e zilhad, evel merk eus e fazi. E-giz-se en em gavas e kastell e eontr un deiz.

An holl a voe laouen ouzh e welout. Poket e voe dezhañ gant e eontr ha gant Gwenivar ar rouanez. Hag e kontas dezho e droioù, an degemer er c'hastell, doare an aotrou, karantez an itron, ar pezh a oa c'hoarvezet e-kichen ar Chapel

Wer, ha da echuiñ e tisplegas petra oa ar gouriz ha perak e touge anezhañ.

War se e c'hoarzhjont holl uhel, hag e fellas d'an holl dougen ur gouriz gwer iveau.

Ma voe graet ur reolenn : holl varc'heion Arzhur da zougen ur gouriz gwer, da zerc'hel soñj e c'hell gwellañ den an Douarfaziañ.

Imp. « LA MOUETTE »
4595 La Baule

Lennit...

AL LIAMM-TIR NA N-OG

ar gelaouenn lennegel nemeti

Rener : **Ronan HUON**

Roud ar Roc'h - LANNION

Merour : **P. LE BIHAN**

1, Avenue Marceau - TRAPPES (S.-et-O.)

Koumañant bloaz : **600 Iur**

Priz : **50 Iur**